

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Боженець Софії Василівни на тему: «Військова термінологія в лінгвокогнітивному аспекті (на матеріалі української та угорської мов)», подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 03 – Гуманітарні науки за спеціальністю 035 – Філологія

Тему дисертації затверджено Вченою радою Національної академії Служби безпеки України 29 березня 2023 року, протокол № 4.

ВИТЯГ

з протоколу № 02 розширеного засідання кафедри східноєвропейських мов від 12 лютого 2026 року

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Презентація наукових результатів дисертації здобувачки Боженець Софії Василівни на тему «Військова термінологія в лінгвокогнітивному аспекті (на матеріалі української та угорської мов)», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 03 «Гуманітарні науки» за спеціальністю 035 «Філологія».

Науковий керівник – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри східноєвропейських мов Навчально-наукового гуманітарного інституту Національної академії СБ України Кузьменко Володимир Іванович.

Дисертація виконувалась на кафедрі східноєвропейських мов Навчально-наукового гуманітарного інституту Національної академії СБ України.

ПРИСУТНІ:

Професор кафедри романо-германських мов Навчально-наукового гуманітарного інституту Національної академії СБ України Ніконова В. Г., д. філол. н., професор – *голова*; доцент кафедри східноєвропейських мов Навчально-наукового гуманітарного інституту Гладченко А. М., к. філол. н., доцент – *секретар*.

Кафедра східноєвропейських мов Навчально-наукового гуманітарного інституту Національної академії СБ України: завідувач кафедри Івасишина Т.А., к. філол. н., доцент; професор кафедри Кузьменко В.І., д. філол. н., професор; доцент кафедри Хайдер Т.В., к. філол. н., доцент; доцент кафедри Дем'яненко Н.Б., к. філол. н., доцент; доцент кафедри Комарова О.С., к. філол. н., доцент; доцент кафедри Андерсон І.В., к. філол. н., доцент; ст. викладач кафедри Ніколаєску Е.В., д. філософії.

Запрошені співробітники:

Кафедри романо-германських мов Навчально-наукового гуманітарного інституту Національної академії СБ України: завідувач кафедри Філатова О.О., к. філол.н., доцент; доцент кафедри Жихарєва О.О., д. філол. н., професор; доцент кафедри Кононова Д.В., к. філол. н, доцент; доцент кафедри Пастернак Т.А., к. філол.н., доцент; доцент кафедри Бабчук Ю.Й., к. філол. н, доцент.

Кафедри східних мов Навчально-наукового гуманітарного інституту Національної академії СБ України: завідувач кафедри Кіндрась І.В., к. пед. н., доцент; доцент кафедри Акульшина Н.Т., к. філол. н, доцент; доцент кафедри Сіленко Н.В., к. філол. н, доцент; ст. викладач кафедри Корнієнко І.В., к. філол. н, доцент; ст. викладач кафедри Осядла Т.В., д. філософії.

Кафедри стратегічних комунікацій та прикладної лінгвістики центру стратегічних комунікацій Навчально-наукового інституту інформаційної безпеки та стратегічних комунікацій Національної академії СБ України: завідувач кафедри Компанцева Л.Ф., д. філол. н., професор.

Серед присутніх 4 доктори філологічних наук, 14 кандидатів філологічних наук, 2 кандидати педагогічних наук, у тому числі за профілем поданої на розгляд дисертації: докторів наук – 4, кандидатів наук – 14.

СЛУХАЛИ:

Презентацію результатів дисертаційної праці старшого викладача кафедри східноєвропейських мов Боженець Софії Василівни на тему «Військова термінологія в лінгвокогнітивному аспекті (на матеріалі української та угорської мов)», поданої на здобуття ступеня доктора філософії у галузі знань 03 «Гуманітарні науки» за спеціальністю 035 «Філологія».

Дисертаційну роботу присвячено дослідженню військової термінології української та угорської мов як цілісних і динамічних терміносистем. Актуальність роботи зумовлена інтенсивними трансформаційними процесами, що відбуваються у сфері військової діяльності під впливом розвитку військових технологій, зростання ролі міжнародної безпекової взаємодії та активізації міжмовної професійної комунікації. Ці процеси спричиняють стрімке оновлення військового термінофонду, появу нових номінативних одиниць, переосмислення усталених понять і зміну концептуальних моделей осмислення військової дійсності.

Потреба у вивченні військової термінології в лінгвокогнітивному аспекті зумовлена недостатньою розробленістю цієї проблематики у контрастивному українському та угорському мовознавстві. Незважаючи на наявність окремих праць, присвячених структурним і семантичним властивостям військових термінів, комплексні дослідження, спрямовані на аналіз номінативних, когнітивних та концептуальних характеристик терміносистеми двох різноструктурних мов, практично відсутні.

Метою дисертаційної праці є комплексне лінгвокогнітивне та зіставне дослідження військової термінології української та угорської мов як цілісної терміносистеми, спрямоване на виявлення механізмів термінологічної номінації, принципів системної організації та особливостей концептуалізації військової сфери, обумовлених типологічними, генетичними й лінгвокультурними відмінностями обох мов.

Об'єкт дослідження – військова термінологія як засіб об'єктивації спеціальних знань і результатів когнітивної діяльності української та угорської лінгвокультурології.

Предметом дослідження є українська та угорська військова термінологія в лінгвокогнітивному аспекті.

Композиційно робота складається зі вступу, чотирьох розділів, поділених на підрозділи, висновків, списку літератури, списку використаних джерел та додатків.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що робота є першим комплексним зіставним дослідженням військової термінології української та угорської мов, здійсненим з урахуванням їхньої різноструктурності та на основі лінгвокогнітивного підходу. До ключових наукових положень, сформульованих у дисертації та винесених на захист, належать такі:

уперше:

- здійснено зіставне дослідження номінативного простору військової термінології, що дозволило виявити універсальні та національно зумовлені моделі формування термінів в українській та угорській мовах; визначено прямі й непрямі механізми номінації військових термінів, а також окреслено шляхи й чинники їх формування в обох мовах;

- розроблено модель концептосфери військової термінології на основі концептуальних доменів із виокремленням ядерної, центральної та периферійної зон для української та угорської мов; визначено й описано методика зіставлення термінів різноструктурних мов, що дає змогу виявляти типологічні закономірності формування військових концептів, простежувати вплив лінгвокультурних особливостей на способи термінотворення та відображати національну специфіку терміносистем у ключових концептах військової сфери обох мов, актуалізованих у період 2014–2022 років;

удосконалено:

- підходи до створення перекладних словників військових термінів, що сприяє систематизації та стандартизації термінологічних одиниць;

- методика аналізу військової термінології української та угорської мов шляхом інтеграції лінгвістичних та лінгвокогнітивних методів, що уможливорює поєднання структурно-функціонального аналізу термінів із моделюванням військової концептосфери;

- методика зіставного дослідження військової термінології української та угорської мов, що забезпечило можливість системного виокремлення інваріантних і диференційних ознак термінів різноструктурних мов та створило підґрунтя для виявлення типологічних закономірностей організації військових терміносистем;

дістали подальшого розвитку:

- зіставні дослідження різноструктурних мов із урахуванням продуктивності словотвірних моделей, а також впливу генетично різних мов на формування та структурування військових термінів у мовних системах;

- підходи до цифрового аналізу військової термінології, зокрема застосування корпусних технологій і статистичних інструментів, що дає змогу ідентифікувати ключовий концепт української та угорської терміносистеми, визначити частотність його вербалізаторів та виявити закономірності їхнього вживання;

- дослідження фахових терміносистем шляхом реконструювання польових

структур і концептуальних доменів, що у поєднанні із зіставним аналізом, уможливує фіксацію відображення когнітивних процесів у побудові військових терміносистем різноструктурних мов.

Висновки. 1. Проведений аналіз теоретичних засад термінологічної номінації та специфіки військової термінології в українському й угорському мовознавстві засвідчує, що терміносистеми обох мов формувалися під впливом спільних європейських наукових принципів за наявності національно зумовлених особливостей. Термінологія розглядається як системне, динамічне утворення, тісно пов'язане з розвитком наукового знання, суспільними потребами та професійною комунікацією. В українській і угорській лінгвістичних традиціях термін трактується як спеціалізована мовна одиниця, що функціонально закріплена за конкретним поняттям, має дефініцію та входить до ієрархічно впорядкованої терміносистеми.

Військова термінологія посідає особливе місце у наукових дослідженнях, оскільки характеризується високим рівнем динамічності, інтенсивними процесами термінологізації й детермінологізації та широким виходом за межі суто фахової сфери. Українське мовознавство вирізняється ґрунтовною розробкою історичних, структурно-семантичних і функціональних аспектів військової лексики, тоді як в угорській лінгвістиці ключову роль відіграють питання стандартизації, уніфікації та гармонізації термінології, зокрема відповідно до норм НАТО. Проблема класифікації військових термінів залишається відкритою в обох традиціях: науковці пропонують різні типології за тематичними, функціональними, генетичними критеріями, жодна з яких не може вважатися універсальною. Військова термінологія є відкритим, багаторівневим і рухомим утворенням, що відображає взаємодію мови, спеціалізованого фахового знання та соціально-історичного досвіду.

Встановлено, що формування і розвиток когнітивного термінознавства в українському та угорському мовознавстві відбувалися в межах загальноєвропейської когнітивної парадигми, однак характеризуються різними науковими пріоритетами та традиціями. В українському мовознавстві когнітивний підхід сформувався у тісному зв'язку з лінгвокультурологією, етнолінгвістикою та дискурсологією, що зумовило посилену увагу до національно-культурної зумовленості концептів і їхньої ролі у формуванні мовної картини світу. В угорській лінгвістиці когнітивне термінознавство розвивається переважно в межах семантики та психолінгвістики.

Для обох наукових традицій ключові категорії «концепт», «поняття», «значення», «концептуальна система» та «концептосфера» розглядаються як взаємопов'язані, проте їх інтерпретація має певні відмінності. В українському мовознавстві концепт трактується як багатовимірний ментально-культурний одиниця, що виходить за межі суто поняття і включає різні компоненти, а значення розуміється як мовна репрезентація частини концепту. В угорській науковій традиції простежується тенденція до зближення понять *konceptus* і *fogalom*, внаслідок чого в лінгвістичних дослідженнях переважно використовується термін *fogalom* (поняття), тоді як *konceptus* часто розглядається як синонімічний відповідник. Такий підхід зумовлений орієнтацією на класичну семантичну традицію. Концептуальну систему визначено як ієрархічно організовану сукупність концептів, а концептосферу – як ширше утворення, що інтегрує концепти різних рівнів.

2. Застосована методика вивчення військової термінології має комплексний

характер. Розробка методологічних засад лінгвокогнітивного дослідження дозволяє поєднати традиційні лінгвістичні методи з когнітивним і зіставним аналізом. Методика передбачає застосування описового, структурно-словотвірного, компонентного, зіставного та когнітивно-семантичного аналізу, що забезпечує системне вивчення термінів як структурних, семантичних і функціональних одиниць. Застосування цих методів дозволяє всебічно охарактеризувати військову термінологію в українській та угорській мовах, визначити її структурно-польову організацію та ієрархію терміносистеми, виділити лексико-семантичні групи та їх функціональні зв'язки, виявити продуктивні способи творення військових термінів. Методи когнітивного аналізу дозволили реконструювати концептуальні домени, ключові концепти та їх вербалізатори, що відображають професійні ментальні моделі військової діяльності в Україні та Угорщині.

3. Аналіз словотвірних процесів у військовій термінології української та угорської мов мають як спільні, так і відмінні риси. В українській мові домінує афіксальна модель словотворення, зокрема продуктивною є суфіксація іменників, прикметників і дієслів, а також активне використання абревіацій, насамперед ініціальних та ініціально-цифрових, що забезпечує стислу й ефективну передачу інформації. В угорській мові основним є суфіксальний спосіб творення іменників і прикметників, префіксальні моделі малопродуктивні, абревіації не є типовими для угорської мови і представлені у військовій термінології переважно запозиченими міжнародними одиницями, що пов'язано з уніфікацією військових термінів у межах стандартів НАТО. Композитні структури набагато частіше зустрічаються в угорській терміносистемі, тоді як в українській вони обмежені і компенсуються високою продуктивністю абревіації і словотвірних моделей.

У військовій термінології української та угорської мов вторинна номінація реалізується переважно шляхом метафоризації. Метафоричні терміни характеризуються високим рівнем смислової та екстралінгвістичної мотивованості й ґрунтуються переважно на асоціативних зв'язках. Найактивнішими видами метафор є антропоморфна, природоморфна, соціоморфна та артефактна. Метафоричні терміни в українській мові переважають у групах «техніка та озброєння» й «тактика і способи ведення бойових дій». В угорській терміносистемі такі терміни частіше зустрічається у межах груп «erődítmény» / «фортифікація» та «harcí műveletek» / «бойові дії». Метонімічні утворення у військовій термінології як української, так і угорської мов представлені дуже обмеженою кількістю.

Узагальнюючи результати проведений аналіз, було визначено основні шляхи формування та розвитку сучасних української й угорської терміносистем, що відбуваються в умовах інтенсивної глобалізації. Ці шляхи охоплюють процеси запозичення та комбінування наявних лексичних одиниць за синтаксичними мовними моделями термінотворення. Процес запозичення до української та угорської мов нині відбувається передусім з англійської мови, яка на сучасному етапі виконує роль провідного донора військової термінології. Запозичення постають не лише як засіб номінації нових реалій і понять, а й як важливий механізм уніфікації та стандартизації військових термінів відповідно до міжнародних норм і стандартів. Інтенсивність і характер термінологічних запозичень визначаються сукупністю екстралінгвістичних чинників.

Українська мова демонструє вищий рівень толерантності до іншомовних елементів, що зумовило кількісне переважання інтернаціоналізмів у її військовій термінології, тоді як в угорській мові й надалі зберігаються потужні пуристичні тенденції, які стримують активне проникнення запозичень.

Проведений аналіз компонентної структури військових термінів засвідчив, що для обох терміносистем характерна значна частка двокомпонентних одиниць (32% в угорській і 27% в українській), проте в угорській мові вони істотно переважають однокомпонентні (17%), що вказує на схильність до структурної розгорнутості. Українська військова термінологія демонструє вищий рівень лексичної компактності (однокомпонентні терміни становлять 29%). Військова термінологія обох мов містить значно більше полікомпонентних термінів (83% в угорській і 71% в українській), ніж однокомпонентних, що зумовлено потребою точного й деталізованого позначення складних явищ та процесів у військовій сфері.

4. Моделювання військової терміносистеми через лексико-семантичні поля дозволяє чітко розмежувати пласти лексики в українській та угорській мовах, висвітлюючи специфіку їхнього внутрішнього структурування. Розмежування ядерної, центральної та периферійної зон засвідчило спільні універсальні риси та міжмовні відмінності, зумовлені типологічними та лінгвістичними чинниками. Ядерна зона в обох мовах представлена термінами з базовими семами «військовий» і «бойовий», однак її кількісна наповненість є істотно вищою в українській мові (28,8%) ніж в угорській (16,5%), що свідчить про прагнення до чіткої фіксації ключових понять воєнної сфери. Центральна зона, яка є найоб'ємнішою в обох мовах (49,1% в українській та 58,4% в угорській), виконує функцію деталізації та конкретизації ядерних понять, проте в українській мові вона переважно відображає організаційно-структурні та операційні аспекти діяльності війська, тоді як в угорській – процеси планування, оцінки та контролю. Периферійна зона (22,1% в українській мові, 25,1% в угорській) характеризується високим рівнем контекстуальної залежності, семантичної варіативності та спеціалізації, що зумовлено наявністю полікомпонентних і метафоричних терміноодиниць. Виявлені диференційні ознаки в організації лексико-семантичних полів значною мірою пояснюються морфологічною типологією мов: низка понять, які в українській мові мають аналітичну структуру (виражену словосполученням) і займають позицію у центральній зоні або на периферії термінологічного поля, в угорській мові реалізуються через однокомпонентні одиниці й, відповідно, інтегруються до ядра терміносистеми. Тож морфологічні особливості угорської мови сприяють більш компактному та синтетичному відображенню терміноодиниць, що безпосередньо впливає на ієрархічну організацію терміносистеми. Натомість українська військова термінологія демонструє перевагу розгорнутих конструкцій, де складні військові поняття передаються не одним словом, а через багатоконпонентні термінологічні сполучення.

5. Запропонована концептуальна модель військової терміносистеми на основі базових концептуальних доменів чітко засвідчує, що в обох мовах базовими елементами військової концептосфери виступають концептуальні домени «Воєнні дії» / «*Katonai műveletek*», «Збройні сили» / «*Fegyveres erők*», «Техніка та озброєння» / «*Haditechnika és fegyverzete*», які структуруються за доменно-парцельним принципом і відображають логіку організації військової практики.

Аналіз концептуальних доменів «Воєнні дії» / «*Katonai műveletek*», «Збройні сили» / «*Fegyveres erők*», «Техніка та озброєння» / «*Haditechnika és fegyverzete*» в українській та угорській мовах засвідчує їхню структурну подібність і парцельну організацію, що дозволяє розглядати їх як модель військово-концептуального простору. В обох мовах зазначені домени поділяються на окремі смислові сегменти, які репрезентують дії, суб'єктів, матеріально-технічні засоби війни тощо. Така інваріативність зумовлена універсальним характером військової діяльності, спільними когнітивними механізмами її осмислення, а також впливом міжнародних нормативно-правових документів і стандартизованих військових доктрин. Диференційних ознак у межах концептуальних доменів виявлено не було, що свідчить про зближення способів мислення про війну через спільні стандарти (стандарти НАТО, міжнародне право). Унаслідок цього в українській та угорській мовах формуються концептуальні структури, що забезпечують взаємозрозумілість і функціональну еквівалентність військової термінології попри мовні відмінності.

Концептуальні домени і парцели не існують ізольовано один від одного, а утворюють складну мережу взаємопов'язаних парцел, які перетинаються на рівні окремих парцел і терміноконцептів. Це свідчить про умовність меж між парцелями: концепти однієї групи можуть належати до кількох концептуальних доменів одночасно, демонструючи взаємозалежність військової діяльності.

6. Аналіз нормативно-правових української та угорської мовних систем дозволив визначити ключовий концепт військової терміносистеми, а саме – ВІЙНА / HÁBORÚ. В українській термінології концепт ВІЙНА вербалізується через широкий спектр лексичних одиниць: *війна*, *збройний конфлікт*, *воєнний / військовий конфлікт*, *збройна / військова / воєнна агресія*, *антитерористична операція (АТО)*, *операція Об'єднаних сил (ООС)*, *повномасштабне вторгнення*. До початку повномасштабного вторгнення 2022 року домінували евфемістичні або локалізовані терміни *антитерористична операція (АТО)*, *операція Об'єднаних сил (ООС)* та *військовий конфлікт*, що дозволило уникати офіційного визнання війни та зберігати дипломатичну гнучкість. З 2022 року спостерігається активне входження термінів *війна*, *повномасштабне вторгнення* та *збройна агресія* до медійного дискурсу, що відповідає зміні військово-політичного стану країни. При цьому термінологічна синонімія та варіативність уточнень (*повномасштабна*, *російська*) формують емоційно забарвлений образ подій, сприяючи одночасно динаміці мовного вживання, але й потенційній термінологічній розмитості. В угорській термінологічній системі ключовий концепт HÁBORÚ вербалізується через основний термін *háború* (війна), а також через *fegyveres konfliktus* (збройний конфлікт), *katonai konfliktus* (військовий конфлікт), *invázió* (вторгнення) та *háborús helyzet* (воєнна ситуація). При цьому *háború* активно функціонує в медіа лише з 2022 року у контексті російсько-української війни. *Fegyveres konfliktus* фіксується з 2014 року і часто виступає евфемізмом, *katonai konfliktus* і *háborús helyzet* здебільшого актуалізуються у нормативно-правових матеріалах. На відміну від української мови, термін *invázió* в угорській мові, крім біологічної та медичної сфер, де вживається найчастіше, у медіа використовується переважно у контексті російсько-української війни. На відміну від українських медіа, в угорських не спостерігається синонімії чи семантичного розширення вербалізаторів, кожен термін має чітке функціональне поле. Таким

чином, зазначені диференційні ознаки у вербалізації концепту ВІЙНА / HÁBORÚ в українській та угорській мовах зумовлені передусім впливом екстралінгваліних чинників, зокрема соціально-політичної ситуації, реального досвіду війни, змін у правовому статусі воєнних подій.

ЗАПИТАННЯ ДО ЗДОБУВАЧКИ:

Компанцева Л.Ф., доктор філологічних наук, професор: Яким чином російсько-українська війна вплинула на відображення поняття *війна* в медійному дискурсі України та Угорщини?

Боженець С.В.: В угорському медійному дискурсі простежується тенденція до уникнення терміна «війна» (*háború*) у висвітленні російсько-української війни. Натомість офіційні джерела частіше вдаються до більш нейтральних або пом'якшених формулювань, таких як «збройний конфлікт» (*fegyveres konfliktus*) або «воєнний конфлікт» (*katonai konfliktus*). Водночас, сам термін *háború* активно використовується угорськими медіа для опису інших збройних протистоянь, зокрема воєн на Близькому Сході чи в інших регіонах світу.

Ніконова В.Г., доктор філологічних наук, професор: Як Ви з'ясували, що концепт *ВІЙНА* є ключовим в угорській та українській мовах?

Боженець С.В.: Ключовий статус концепту *ВІЙНА* в українському та угорському мовних просторах було встановлено шляхом аналізу масмедійного дискурсу, зокрема через дослідження частотності використання лексем «війна» та «*háború*» у публікаціях засобів масової інформації.

Аналіз українськомовного матеріалу здійснювався на основі Генерального регіонально анотованого корпусу української мови (ГРАК) та Корпусу української мови (КУМ). Дослідження угорського мовного матеріалу проводилося із залученням Угорського національного корпусу MNSZ2 (*Magyar Nemzeti Szövegtár 2*).

Ніконова В.Г., доктор філологічних наук, професор: На якому рівні Ви зафіксували найбільше розбіжностей?

Боженець С.В.: Найбільшу кількість розбіжностей було зафіксовано на морфологічному рівні. Це проявляється передусім у відмінностях словотвірних моделей, граматичних категорій та способів морфологічної варіативності лексем. Такі розбіжності зумовлені різною типологічною природою мов: українська мова належить до флективного типу, тоді як угорська — до аглютинативного, що визначає відмінні механізми формування граматичних форм і дериватів. Крім того, ці особливості впливають на способи розширення терміносистеми, зокрема на моделі творення нових термінів, рівень словотвірної продуктивності та варіативність граматичних форм у фаховому дискурсі. У результаті однакові за змістом поняття можуть отримувати різні морфологічні способи вираження в українській та угорській мовах.

Ніколаєску Е. В., доктор філософії: Чому в українській та угорській терміносистемах спостерігається спільність лексико-семантичних груп?

Боженець С.В.: Спільність лексико-семантичних груп в українській та угорській терміносистемах пояснюється передусім універсальністю військової термінології, яка формується на основі подібних реалій військової діяльності, організації збройних сил та ведення бойових дій.

Зокрема, кількісний аналіз показав, що ядерна зона концепту є однаковою в обох мовах і становить приблизно 14% як в українській, так і в угорській терміносистемах. Це свідчить про наявність спільного базового набору ключових понять, без яких неможливе функціонування військового дискурсу незалежно від мовної чи культурної специфіки.

Кіндрась І. В., кандидат педагогічних наук, доцент: Чи однакові традиції вивчення когнітивної термінології в українській та угорській мовах?

Боженець С.В.: Традиції вивчення когнітивної термінології в українській та угорській мовах не є однаковими й демонструють різний рівень розвитку цього напрямку досліджень. В угорському мовознавстві термінологія загалом активно досліджується, однак переважно в межах класичних підходів — структурно-семантичного, функційного та прикладного термінознавства. Основна увага приділяється систематизації термінів, стандартизації фахової лексики, питанням перекладу та функціонування терміносистем у спеціалізованих галузях знань. Водночас дослідження, які б безпосередньо застосовували когнітивний підхід до аналізу термінології, наразі практично відсутні. Це свідчить про те, що когнітивна термінологія як окремий дослідницький напрям в угорському мовознавстві ще не сформувалася як самостійна наукова традиція. Натомість в українському мовознавстві спостерігається поступове формування когнітивного підходу до вивчення термінології.

Гладченко А.М., кандидат філологічних наук, доцент: У чому полягають основні тенденції розвитку абрєвіації в українській та угорській мовах?

Боженець С.В.: Абрєвіація не є характерною рисою угорської мови, особливо у сфері військової термінології. В угорському професійному та офіційному дискурсі переважно використовуються абрєвіатури, сформовані відповідно до стандартів НАТО, які мають інтернаціональний характер. Такі скорочення зазвичай подаються в оригінальній англійській формі. Іноді вони перекладаються угорською мовою, однак це відбувається переважно в засобах масової інформації з метою полегшення сприйняття для широкої аудиторії. В українській мові спостерігається інша тенденція. У зв'язку з активним наближенням української військової системи до стандартів НАТО дедалі частіше з'являються нові абрєвіатури. Вони можуть як запозичуватися з англійської мови, так і створюватися на основі українських мовних ресурсів.

Івасишина Т.А., кандидат філологічних наук, доцент: Чи мають українська та угорська мови спільні тенденції щодо використання фемінітивів?

Боженець С.В.: В українській мові простежується тенденція до дедалі активнішого використання фемінітивів, зокрема в засобах масової інформації, публічному дискурсі та окремих адміністративних документах, наприклад наказах або внутрішніх розпорядженнях. Водночас у нормативно-правових актах і законодавчих текстах фемінітиви поки що використовуються обмежено або взагалі відсутні, де переважають традиційні родово-нейтральні чи маскулініні форми. В угорській мові фемінітиви як окрема граматична категорія відсутні, що зумовлено структурними особливостями мови, зокрема відсутністю граматичної категорії роду. Іноді для уточнення жіночої статі може використовуватися слово *nő* («жінка»), однак таке уточнення має лексичний, а не граматичний характер і не є типовим.

В ОБГОВОРЕННІ ДИСЕРТАЦІЇ ВЗЯЛИ УЧАСТЬ:

Науковий керівник доктор філологічних наук, професор Кузьменко В.І.: Актуальність дисертаційної праці Боженець С.В. зумовлена інтенсивними

трансформаційними процесами, що відбуваються у сфері військової діяльності під впливом розвитку військових технологій, зростання ролі міжнародної безпекової взаємодії та активізації міжмовної професійної комунікації. Написання роботи спричинене нагальною потребою комплексного лінгвокогнітивного та зіставного вивчення військової термінології української та угорської мов як цілісної терміносистеми. Попри наявність окремих праць, присвяченим структурним чи семантичним властивостям військових термінів, комплексні дослідження, спрямовані на аналіз номінативних, когнітивних і концептуальних характеристик терміносистем двох різноструктурних мов, практично відсутні. Це створює запит на подальше дослідження, що є важливим як для розвитку термінознавства, так і для вдосконалення міжмовної військової комунікації.

Не викликає сумніву наукова новизна дисертаційного дослідження. Дослідження є першим комплексним контрастивним дослідженням військової термінології української та угорської мов; *уперше*: здійснено контрастивне дослідження номінативного простору військової термінології в українській та угорській мовах; визначено прямі й непрямі механізми номінації військових термінів, а також окреслено шляхи й чинники їх формування в обох мовах; розроблено модель концептосфери військової термінології на основі концептуальних доменів із виділенням ядерної, центральної та периферійної зон для української та угорської мов; визначено та описано ключові концепти військової терміносистеми обох мов, які відображають лінгвокультурні особливості періоду 2014–2025 років; *удосконалено*: теоретичні засади дослідження, зокрема підходи до класифікації військових термінів з урахуванням різних способів і механізмів номінації; методологічні підходи до термінологічного та лінгвокогнітивного аналізу військової термінології.

Дисертаційна праця спрямована на реалізації положень Стратегії забезпечення державної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 16.02.2022 р. № 56/2022, Стратегії інформаційної безпеки, затвердженої Указом Президента України від 28.12.2021 р. № 685/2021. Обрана тема відповідає п.п. 32 Основних напрямів наукових та науково-технічних досліджень у системі Служби безпеки України, затверджених наказом Центрального управління СБ України від 18.07.2025 р. № 271.

Практичне значення одержаних результатів визначається теоретико-лінгвістичною та прикладною спрямованістю дисертації та полягає в тому, що викладені висновки, положення й емпіричний матеріал дослідження було використано впродовж викладання нормативних і спеціальних курсів під час викладання філологічних дисциплін в освітньому процесі Національної академії СБ України і написання навчального посібника, а також під час здійснення перекладів на замовлення практичних підрозділів СБ України.

Отримані результати дослідження також впроваджено в освітній процес і наукову діяльність Національної академії СБ України (акт впровадження від 05.02.2026).

Уважаю, що дисертаційна праця С.В. Боженець «Військова термінологія в лінгвокогнітивному аспекті (на матеріалі української та угорської мов)» відповідає паспорту спеціальності 035 Філологія. За змістом, науковою новизною, теоретичною і практичною цінністю, змістом публікацій дисертаційна робота відповідає «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування

рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженою Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44. Тому вважаю за можливе просити Вчену раду НА СБ України про утворення разової спеціалізованої вченої ради з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації С.В. Боженець.

Компанцева Л.Ф., доктор філологічних наук, професор: Подана робота заслуговує на високу оцінку, оскільки має як теоретичну, так і практичну цінність. Дослідження вирізняється системністю, логічною структурованістю та послідовністю викладу матеріалу. Було продемонстровано ґрунтовний підхід до аналізу складної та багатокomпонентної термінології, що свідчить про належний рівень наукової підготовки та вміння працювати з фаховими джерелами.

У роботі комплексно опрацьовано теоретичні засади дослідження, а також проведено детальний аналіз мовного матеріалу, що підтверджує її практичну значущість. Отримані результати можуть бути використані у подальших лінгвістичних дослідженнях, а також у навчальному процесі.

З огляду на актуальність теми, наукову новизну, системність дослідження та належний рівень виконання, вважаю, що робота відповідає встановленим вимогам і може бути рекомендована до захисту.

Івасишина Т.А., кандидат філологічних наук, доцент: Робота справляє позитивне враження завдяки виваженості, чіткості структури та послідовності викладу матеріалу. Дослідження є змістовним і викликає науковий інтерес, зокрема через аналіз різноструктурних мов, що дає змогу глибше простежити спільні та відмінні риси досліджуваного явища. Аспірантці вдалося комплексно підійти до розкриття теми, продемонструвати належний рівень теоретичної підготовки та вміння аналізувати мовний матеріал. Робота є логічно побудованою, аргументованою та актуальною. Загалом дослідження виконане на належному науковому рівні, тому підтримую рекомендацію роботи до захисту.

Ніконова В. Г., доктор філологічних наук, професор: Робота вирізняється чітко вираженим акцентом на зіставному аспекті дослідження. Усі розділи дисертації — теоретичний, методологічний та аналітичний — є добре структурованими, взаємопов'язаними та логічно виваженими. Особливий науковий інтерес становить зіставний аналіз різних лінгвістичних традицій, що дозволило комплексно розкрити специфіку функціонування досліджуваного явища в різних мовних системах.

Актуальність роботи зумовлена дослідженням різноструктурних мов, що сприяє глибшому розумінню міжмовних подібностей і розбіжностей. Матеріал викладено послідовно та доступно, із чітко сформульованими критеріями аналізу та обґрунтованими методологічними засадами. Аспіранткою переконливо аргументовано встановлені розбіжності та подібності, що свідчить про високий рівень наукової підготовки та ґрунтовність проведеного дослідження. Дисертаційна робота Боженець С.В. виконана на належному науковому рівні та заслуговує на рекомендацію до захисту.

Отже, дозвольте оголосити проєкт висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації С.В. Боженець на тему: «Військова термінологія в лінгвокогнітивному аспекті (на матеріалі української та угорської мов)», підготовлений за результатами презентаційної доповіді та результатами обговорення дисертаційної роботи.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Боженець Софії Василівни на тему: «Військова термінологія в лінгвокогнітивному аспекті (на матеріалі української та угорської мов)», подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 035 Філологія

Обґрунтування вибору теми дослідження. Дисертаційну роботу присвячено дослідженню військової термінології як динамічного пласта лексики, що формується під впливом технологічних, політичних та соціальних змін. Формування терміносистем є тривалим і неоднорідним процесом, зумовленим як лінгвістичними, так і екстралінгвістичними чинниками. В умовах зростання військово-політичної активності та інтенсифікації міжнародної комунікації особливої ваги набувають точність і стандартизація військових термінів. Українська й угорська військові терміносистеми, попри типологічні відмінності, виявляють спільні тенденції до оновлення й концептуального переосмислення, що зумовлює потребу їх комплексного аналізу в межах когнітивної парадигми. Військова термінологія постає як складне когнітивне утворення, у якому відображено національний досвід і моделі концептуалізації військової дійсності. Актуальність дослідження посилюється недостатньою розробленістю лінгвокогнітивного контрастивного аналізу української та угорської військової термінології.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Дисертаційна праця спрямована на реалізації положень Стратегії забезпечення державної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 16.02.2022 р. № 56/2022, Стратегії інформаційної безпеки, затвердженої Указом Президента України від 28.12.2021 р. № 685/2021, Обрана тема відповідає п.п. 32 Основних напрямів наукових та науково-технічних досліджень у системі Служби безпеки України, затверджених наказом Центрального управління СБ України від 18.07.2025 р. № 271.

Метою дисертаційної праці є комплексне лінгвокогнітивне та зіставне дослідження військової термінології української та угорської мов як цілісної терміносистеми, спрямоване на виявлення механізмів термінологічної номінації, принципів системної організації та особливостей концептуалізації військової сфери, обумовлених типологічними, генетичними й лінгвокультурними відмінностями обох мов.

Досягнення мети передбачає вирішення таких *завдань*:

- окреслити теоретичні підходи до термінологічної номінації в українському та угорському мовознавстві й визначити особливості розвитку когнітивного термінознавства в Україні та Угорщині;
- розробити методологічні засади лінгвокогнітивного дослідження військової термінології;
- з'ясувати найпродуктивніші механізми військового термінотворення та

визначити шляхи формування та поповнення військової термінології;

- окреслити структуру концептосфери військової термінології української та угорської мов;

- змоделювати військову терміносистему української та угорської мов на основі концептуальних доменів;

- встановити ключові концепти військової терміносистеми як відображення лінгвокультурної специфіки української та угорської мов.

Об'єкт дослідження – військова термінологія як засіб об'єктивації спеціальних знань і результатів когнітивної діяльності української та угорської лінгвокультурології.

Предметом дослідження є українська та угорська військова термінологія в лінгвокогнітивному аспекті.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що робота є першим комплексним зіставним дослідженням військової термінології української та угорської мов, здійсненим з урахуванням їхньої різноструктурності та на основі лінгвокогнітивного підходу. До ключових наукових положень, сформульованих у дисертації та винесених на захист, належать такі:

уперше:

- здійснено зіставне дослідження номінативного простору військової термінології, що дозволило виявити універсальні та національно зумовлені моделі формування термінів в українській та угорській мовах; визначено прямі й непрямі механізми номінації військових термінів, а також окреслено шляхи й чинники їх формування в обох мовах;

- розроблено модель концептосфери військової термінології на основі концептуальних доменів із виокремленням ядерної, центральної та периферійної зон для української та угорської мов; визначено й описано методика зіставлення термінів різноструктурних мов, що дає змогу виявляти типологічні закономірності формування військових концептів, простежувати вплив лінгвокультурних особливостей на способи термінотворення та відображати національну специфіку терміносистем у ключових концептах військової сфери обох мов, актуалізованих у період 2014–2022 років;

удосконалено:

- підходи до створення перекладних словників військових термінів, що сприяє систематизації та стандартизації термінологічних одиниць;

- методика аналізу військової термінології української та угорської мов шляхом інтеграції лінгвістичних та лінгвокогнітивних методів, що уможливорює поєднання структурно-функціонального аналізу термінів із моделюванням військової концептосфери;

- методика зіставного дослідження військової термінології української та угорської мов, що забезпечило можливість системного виокремлення інваріантних і диференційних ознак термінів різноструктурних мов та створило підґрунтя для виявлення типологічних закономірностей організації військових терміносистем;

дістали подальшого розвитку:

- зіставні дослідження різноструктурних мов із урахуванням продуктивності словотвірних моделей, а також впливу генетично різних мов на формування та структурування військових термінів у мовних системах;

- підходи до цифрового аналізу військової термінології, зокрема застосування корпусних технологій і статистичних інструментів, що дає змогу ідентифікувати

ключовий концепт української та угорської терміносистеми, визначити частотність його вербалізаторів та виявити закономірності їхнього вживання;

- дослідження фахових терміносистем шляхом реконструювання польових структур і концептуальних доменів, що у поєднанні із зіставним аналізом, уможлиблює фіксацію відображення когнітивних процесів у побудові військових терміносистем різноструктурних мов.

Практичне значення отриманих результатів визначається теоретико-лінгвістичною та прикладною спрямованістю дисертації та полягає в тому, що викладені висновки, положення й емпіричний матеріал дослідження було використано впродовж викладання нормативних і спеціальних курсів під час викладання філологічних дисциплін в освітньому процесі Національної академії СБ України і написання навчального посібника, а також під час здійснення перекладів на замовлення практичних підрозділів СБ України.

Результати дослідження також впроваджено в освітній процес і наукову діяльність Національної академії СБ України (акт впровадження від 27.01.2026).

Особистий внесок дисертанта. Усі результати кваліфікаційної наукової праці отримані дисертанткою особисто. Публікації одноосібні.

Апробація результатів дослідження. Основні положення і результати дисертаційної роботи апробовані в 11 наукових конференціях і засіданнях круглого столу. *Міжнародних:* «Achievements of 21st Century Scientific Community» (м. Дніпро, 14-15.09.2023), «Актуальні проблеми міжкультурної комунікації» (м. Київ, 10.04.2024). *Всеукраїнських:* «Актуальні проблеми іншомовної підготовки фахівців у сфері національної безпеки» (м. Київ, 2024), «Актуальні проблеми іншомовної підготовки фахівців у сфері національної безпеки» (м. Київ, 2025). *Міжвузівських:* «Актуальні проблеми сучасної лінгвістики та викладання іноземних мов у секторі безпеки й оборони» (м. Київ, 30.05.2023), «Актуальні проблеми сучасної лінгвістики та викладання іноземних мов у секторі безпеки й оборони» (м. Київ, 2024), «Актуальні проблеми сучасної лінгвістики та викладання іноземних мов у секторі безпеки й оборони» (м. Київ, 2025). *Засіданнях круглого столу:* «Діалог культур. Світ крізь призму мовних кодів» (м. Київ, 28.03.2024), «Діалог культур. Світ крізь призму мовних кодів» (м. Київ, 2025).

Публікації. За результатами проведених досліджень опубліковано 17 наукових праць, серед яких: 5 одноосібних статей у наукових фахових виданнях України, 1 одноосібна стаття у закордонному виданні, 11 праць апробаційного характеру.

Список опублікованих праць за темою дисертації:

Наукові праці у наукових виданнях, що включено до категорії «Б»

Переліку наукових фахових видань МОН України:

1. Боженець С. В. Становлення та сучасний стан дослідження військової терміносистеми української мови. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика.* 2023. Том 34 (73), № 3. С. 8–12.

<https://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/34-73-3>

2. Боженець С. В. Розвиток військової термінології в Угорщині. *Сучасні*

дослідження з іноземної філології. 2024. № 1 (25). С. 16–23.

<http://philol-zbirnyk.uzhnu.uz.ua/index.php/philol/issue/view/10>

3. Боженець С. В. Сучасна угорська термінологія: рецепція теоретичних стратегій. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія Філологія*. 2024. № 65. С. 12–16.

<http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/index.php/arkhiv-nomeriv?id=229>

4. Боженець С. В. Військова термінологія в українському медіапросторі: мовні маркери війни. *Вісник науки та освіти*. 2025. № 9 (39). С. 245–252. <https://perspectives.pp.ua/index.php/vno/issue/view/402>

5. Боженець С. В. Лінгвокогнітивний аналіз словотвірних гнізд в угорській та українській військовій термінології. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Філологія*. 2025. № 1 (15). С. 5–9.

<https://journals.maup.com.ua/index.php/philology/issue/view/423>

Стаття в періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до Організації економічного співробітництва та розвитку та/або Європейського Союзу:

6. Боженець С. В. Словотворення як джерело поповнення угорської військової термінології. *Věda a perspektivy. SÉRIE «Filologie»*. 2025. № 9 (52). С. 209–218.

<https://perspectives.pp.ua/index.php/vp/issue/view/397>

Список публікацій, які засвідчують апробацію результатів дисертації:

7. Боженець С. В. До питання перекладу військової лексики на угорську мову. *Achievements of 21st Century Scientific Community* : матеріали I Міжнародної наук.-практ. інтернет-конф., 14-15 вересня 2023 р., Дніпро : International Electronic Scientific and Practical Journal WayScience, Dnipro. 2023. С. 63–64.

8. Боженець С. В. До питання розвитку когнітивної лінгвістики в Угорщині. *Актуальні проблеми сучасної лінгвістики та викладання іноземних мов в секторі безпеки й оборони* : матеріали I Міжвуз. наук.-практ. конф., 30 травня 2023 р., Київ / НА СБУ Київ, 2023. Т. II. С. 24–25.

9. Боженець С. В. До питання специфіки перекладу антонімів та антонімічного перекладу в угорській мові. *Сучасна філологія: теорія та практика* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. Київ : НА СБУ, 2023. Т. I. 426 с. С. 25-29.

10. Боженець С. В. З історії військової термінології в угорській мові. *Актуальні проблеми іншомовної підготовки фахівців у сфері національної безпеки* : матеріали V всеукр. наук.-метод. конф., м. Київ, 8 лист. 2023 р. / за заг. ред. К.В. Мамчура. Київ : ВА, 2023. С. 26–27.

11. Боженець С. В. До питання стандартизації та уніфікації угорської військової термінології. *Актуальні проблеми міжкультурної комунікації*: зб. матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції, 10 квітня 2024 року, Луцьк / Луцький національний технічний університет, Луцьк, 2024. С. 97–99.

12. Боженець С. В. Ключові аспекти словотворення угорської військової термінології. *Діалог культур. Світ крізь призму мовних кодів* : зб. тез круглого столу, 28 березня 2024 року, КСЄМ ННГІ НА СБУ. Київ / НА СБУ Київ, 2024. С. 11–13.

13. Боженець С. В. Міклош Зріні як фундатор угорської військової

термінології. *Актуальні проблеми сучасної лінгвістики та викладання іноземних мов у секторі безпеки й оборони* : матеріали II Міжвуз. наук.-практ. конф, Київ / НА СБУ, Київ, 2024. С. 56–58.

14. Боженець С. В. Стан дослідження когнітивної термінології в українському мовознавстві: зб. матеріалів VI Всеукр. наук.-метод. конф. «Актуальні проблеми іншомовної підготовки фахівців у сфері національної безпеки», Київ / ВА імені Євгенія Березняка, Київ, 2024. С. 20–21.

15. Боженець С. В. Абревіація в процесі військового термінотворення. *Сучасна філологія: теорія та практика* : матеріали VII Всеукр. наук.-практ. конф, Київ / НА СБУ, Київ, 2025. С. 38–40.

16. Боженець С. В. Морфологічне словотворення як джерело поповнення військової термінології угорської мови. *Діалог культур. Духовні цінності в полікультурному світі* : зб. тез круглого столу, 18 березня 2025, КСЄМ ННГІ НА СБУ. Київ / НА СБУ Київ, 2025. С. 14–15.

17. Боженець С. В. Однокомпонентні терміни як ядро військової терміносистеми української та угорської мов: зб. матеріалів VII Всеукр. наук.-метод. конф. «Актуальні проблеми іншомовної підготовки фахівців у сфері національної безпеки». Київ / ВА імені Євгенія Березняка, Київ, 2025. С. 23–24.

Характеристика особистості здобувачки. Боженець С.В. під час виконання дисертаційної роботи виявила: ерудованість та обізнаність у предметі дослідження, наполегливість, працьовитість, ініціативу, творчі здібності та уміння зосереджуватися на конкретних питаннях, самостійно та логічно розв'язувати теоретичні та практичні завдання; володіє навичками критичного аналізу матеріалу (проблеми) в роботі з теоретичною, методологічною та джерельною базою. Здобувачка виявляє захопленість науковою та педагогічною роботою, прагнення у всьому дійти суті.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація виконана фаховою українською мовою, текстове подання матеріалу відповідає стилю науково-дослідної літератури. Обсяг та оформлення дисертації відповідає вимогам МОН України. Зміст основних отриманих результатів чітко та повно сформульовано у висновках.

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Боженець Софії Василівни на тему: «Військова термінологія в лінгвокогнітивному аспекті (на матеріалі української та угорської мов)», подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 03 – Гуманітарні науки за спеціальністю 035 – Філологія.

2. За результатами презентації здобувача наукових результатів та її обговорення на розширеному засіданні кафедри східноєвропейських мов Національної академії Служби безпеки України, з'ясовано, що за актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Боженець С.В. відповідає спеціальності 035 Філологія, вимогам 6–9 Порядку з присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її оформлення

– Вимогам до оформлення дисертації, затверджених МОН України від 12.01.2017 № 40.

3. Запропонувати Вченій раді Національної академії СБ України утворити разову спеціалізовану вчену раду з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації Боженець С.В. у складі:

Голова ради:

Ніконова Віра Григорівна – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри романо-германських мов Навчально-наукового гуманітарного інституту Національної академії Служби безпеки України, (м. Київ).

Рецензенти:

Компанцева Лариса Феліксівна – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри стратегічних комунікацій та прикладної лінгвістики центру стратегічних комунікацій Навчально-наукового інституту інформаційної безпеки та стратегічних комунікацій Національної академії СБ України (м. Київ);

Івасишина Тетяна Анатоліївна – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри східноєвропейських мов Навчально-наукового гуманітарного інституту Національної академії СБ України (м. Київ).

Опоненти:

Левченко Тетяна Миколаївна – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української лінгвістики та методики навчання Університету Григорія Сковороди у Переяславі (м. Переяслав-Хмельницький);

Овсієнко Людмила Миколаївна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри української мови Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (м. Київ).

Компетентність членів разової ради відповідає вимогам п. 14–16 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМ України від 12 січня 2022 р. № 44.

Результати голосування присутніх на міжкафедральному семінарі кафедри східноєвропейських мов, кафедри східних мов, кафедри романо-германських мов ННГІ та кафедри стратегічних комунікацій та прикладної лінгвістики центру стратегічних комунікацій ННІБ: «за» – 20, «проти» – немає, «утримався» – немає, у тому числі «за» – 4 доктори та 16 кандидатів наук, з яких 14 за профілем поданої на розгляд дисертації.

Голова засідання

професор кафедри романо-германських мов ННГІ
Національної академії СБ України
доктор філологічних наук, професор
«12» лютого 2026 р.

Віра НІКОНОВА

Учений секретар засідання:

доцент кафедри східноєвропейських мов ННГІ
Національної академії СБ України
кандидат філологічних наук, доцент
«12» лютого 2026 р.

Алла ГЛАДЧЕНКО